

KÜLTÜR BAKANLIĞI
HALK KÜLTÜRLERİNİ ARAŞTIRMA ve GELİŞTİRME
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINLARI : 188
HALK MUZİĞİ VE OYUNLARI DİZİSİ : 10

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Savaş EKİÇİ

ANKARA - 1993

KÜLTÜR BAKANLIĞI
HALK KÜLTÜRLERİNİ ARAŞTIRMA ve GELİŞTİRME
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINLARI : 188
HALK MÜZİĞİ VE OYUNLARI DİZİSİ : 10

T. C.
ANKARA İLİ ÇANKAYA İLÇESİ
SALİH ALPTEKİN İLKÖĞRETİM
OKULU MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 1466

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Savaş EKİCİ

ANKARA - 1993

ISBN 978-17-12512-1
Кітап жалғызының 1-бөлшегінен 1993 жылдан тоғыз 1510 аудио салыуға ти
60000 аудио бергендерден.

PIKAPAN SATUANCAK LTD. SDN. BHD. NO. A33-33-03 - A33-33-05

İÇİNDEKİLER

Önseite	7
Cilt	9
I. Bölüm	
Kırmızı Güngör'in Kullandığı Sözlükler Özetleri	12
II. Bölüm	
Kırmızı Güngör'in Üç Şehir Koyusunu Çatıra Şebekeyi Şekilleri Gözdenken Kullanılan İpucuların Açıklaması	16
Okuyan Biten	17
Formülünün Vuruş ve Çekici Schön	18
III. Bölüm	
Kırmızı Güngör'in Yapılaş Algıları (Düzenleri)	20
Boğma Düzeni	20
Kırpıcı Düzeni	20
Zeybek Düzeni	21
Bosnak Düzeni	21
Öfkeneli Düzeni	21
Kaval Düzeni	21
Misket Düzeni	22
Algılama ve Düzenlerin Sınaması	22
IV. Bölüm	
Kırmızı Güngör'in Yapıldığı Düzenlerde Kullandığı Dizeler	23
Boğma Düzeni	23
Kırpıcı Düzeni	23
Zeybek Düzeni	24
Bosnak Düzeni	24
Öfkeneli Düzeni	24
Kaval Düzeni	25
Misket Düzeni	25
V. Bölüm	
Engellerin Seki Semti Notaları	26
Boğma Düzeni	26
Zeybek	26
Kırpıcı Düzeni	28
Sen Mihmancı Engi	28
Peygamber	29
Zeybek	31
Zeybek	32
Sarıcazı Engi	33
Hançerli Zeybek	33
Zeybek Düzeni	34
Öfkeneli	34
Kırmızıklär Zeybek	35
Zeybek	36
Zeybek	39
Bosnak Dizeni	39
Bosnak Düzeninden Hançerli Bo Engi	39
Bosnak Düzeninden Peygamber	40
Bosnak Düzeninden Oyun Hançeri	41
Bosnak Düzeninden Boşbuç Hançeri	42

Çiftetelli Düzeni	46
Çiftetelli	46
VI. Bölüm	
Ezgilerin Eşlik Sesleri ile Birlikte (Çok Sesli) Notaları	47
Boğma Düzeni	47
Zeybek	47
Kopuz Düzeni	49
Peşrev	49
Zeybek	51
Zeybek	52
Serbest Ezgi	53
Hareketli Zeybek	53
Zeybek Düzeni	54
Çiftetelli	54
Kocaoğlan Zeybegi	56
Zeybek	58
Zeybek	59
Bozuk Düzen	60
Bozuk Düzen'den Hareketli Bir Ezgi	60
Bozuk Düzen'den Peşrev	61
Bozuk Düzen'den Oyun Havası	62
Çiftetelli Düzeni	63
Çiftetelli	63
VII. Bölüm	
Ramazan Gängör'den Derlenen Sözlü Ezgiler	66
Ötelim Yar	67
Aysem	69
Kullandılan İşaretlerin Anlam ve Açıklamaları	71
Yararlanılan Kaynaklar	71

1

990'lardan yalnız Türkiye toplumunda değil, tüm dünya coğrafyasında da ilginç olayların ve onlara bağlı gelişmelerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde Bakanlığının politikasının öznisi, demokratikleşme çabalarının toplumumuzda yaygınlaşması oluşturmaktadır. Coğulcu, katılımcı, çağıştırmacı insanların ürünlerile bütünlüğe bir kültür politikası temellendirilmesi amaçlanmaktadır.

İnsanlığın geçirdiği büyük dönümplerin ve değerlerin arkasındaki kavramlar "Kitap" ve "Okumak"tır. Ne görselliğin gücü, ne de iletişimün durmak bilmeyle teknolojik gelişmeleri, bu iki kavramın insanlara özgü hizmeti nedeniyle hiçbir zaman önemini yitirmeyecek, özgürlüğü ve önemini dünya durdurucu sürüp gidecektir.

İnsanlar günlük yaşama biçimleri, dünyadaki olumlu olumsuz gelişmeler, etkileşimler, olaylar, üzüntüler ve sevinçler içinde düşüncede üretip kendilerini yenileyebilecekler ve bu çabadan da hiçbir zaman vazgeçmeyeceklerdir.

Geniş ufukları olan, düşünen, darp edilen, açıklayan, görsel iletişim araçlarının verdiğinde yetinmeyecek, kültürlerin insanların yaşadığı özgür ve demokratik ortamı olan, geleceğin, 2000'lardan Türkiye için bu kavramların yerleştirilmesi çok önemlidir. Bunun sonrasında kitabı isteme, sahip olma ve bundan hizmet duyma duygusunun yaygınlaşığı insanların Türkiye, okuyan, yazan Türkiye, düşlenenlerin gerçekleştiği Türkiye olacaktır.

Okumak ve yazmak, insanların insanca duygularını, kendi kendisile yalnız kalabildiği, tad alma ve hizmet duyma anılarının yaşadığı tek alandır. İnsanlar yaşıyan bu anıların sonucunda dünyamızı süsleyen fikir ürünlerini ortaya koymayı, yetenekli kişiler ortaya çıkarmayı, hepimizin, ülkemizin, giderek dünyamızın malı oluyor.

Halk Kültürlерini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nden çalışma alanı, kültürümüzün zenginliği göz önüne alınarak araştırma, derleme, arşivleme, yayın, tanıtma vb. konularda yoğunlaştırılmıştır. Araştırmalar; yurtçi ve yurtdışında, yaygın ve etkin bir biçimde yapılmaktadır, sağlanan bilgi ve belgeler arşivlere kazandırılmaktadır, yayın yoluyla geniş kitlelere sunulmaktadır.

Halk kültürünün; halk edebiyatı (Masal, efsane, hikaye, türkçe, manzara, atasözü, destan, ağıt), halk tiyatrosu (Karagöz, kukla, orta oyunu, köy seyirlik oyunları), gelenek-görenek ve inançlar (İnanç ve töre kuralları, bayramlar, doğum, evlenme törenleri vb.), el sanatları, halk mimaris, halk ekonomisi, halkın oyunları ve müziği konularındaki bu yayınlar, kültürel özellikleri mizi yerinden ulusal, uluslararası evrensele taşımamaktadırlar. Yine, halk kültür konulu kongre, sempozium ve seminerlerde, kültürel değerlerimiz bilimsel platformlarda tartışılmaktadır.

İnsanı, çevremizi, ulusal ve evrensel niteliklerimizi, bir yandan da kendimizi, en iyi biçimde tanıtmamızın yolu kitaptan geçer. Bu gerçek ve bilinc içinde sürekli bilimi, biligili araştırmaının; en iyili ve güzel aranmanın, kitap ve kitap okumanın coğulcu, katılımcı, demokratik ve çağdaş toplumu yaratacağına içtenlikle inanıyorum.

D. Fikri SAĞLAR
Kültür Bakanı

Ö N S Ö Z

Y

örelerimize göre değişiklikler gösteren söyleme ve çalışma biçimleri, geleneksel hali müziğimizin zenginliğini oluşturmaktadır.

Geleneksel yapı değişikçe, geleneksel ağırlıklı müziğimiz giderek yok olmakta ve değişen yaşam biçimini kendi müziğini de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle geleneksel müziğin yaşayan kaynaklarının çalıp söyledikleri ezgilerin derlenmesi aynı bir öneride taşırıktadır.

Ramazan Güngör, gerek bağlama çalışma biçimini, gerekse bağlamadaki doğal çöksebiligini en iyi şekilde yansıtması bakımından öncelikle ele alınması gereken kaynak kişilerindendir.

Muğla'nın Fethiye ilçesinde yaşayan **Ramazan Güngör**'un "Üç Telli Kopuz" olarak tanımladığı çalgısı, bu çalgıyi çalıp biçimleri, yapılışı düzenler, ezgileri ve ezgilerinin özelliklerini yöresinde derledikten sonra ilgillerin yararlanabilmesi için bu çalışmamda biraya getirdim.

Yararı olması dileğimle.

GİRİŞ

Geleneksel halk müziğimizin geçmişi, bugünü ve geleceği konusunda birçok çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır. Bugüne kadar Türk Halk Müziği konusunda yapılan çalışmalar; derleme, notlama ve derlenen ezgilerin daha çok radyo kanalı ile tanıtılması (yayınlanması) şeklinde olmuştur. Bu çalışmaları sonucu radyo repertuarındaki türkçe ve eğri sayısı bugün yaklaşık 4000 civarındadır. Çoğuğunuzu anonim türkülerin oluşturduğu bu eğriler araştırmacılar tarafından derlenerek notaya alınmış veya başkası tarafından notası yazılarak radyo repertuarına kazandırılmıştır. Bilinen bu eğri ve türkülerin birkaç katı, üzerinde herhangi bir çalışma yapılmadığı için arşivlerde beklemektedir.

Derlemeler sırasında halk müziğinin geleneksel yapısı içerisindeki çöksesiliğe ömek teşkil edecek bazı eğriler de kaynak kitapın verdiği şekilde notaya alınmıştır. Bugüne kadar derlenen bazı eğrilerde, fazla olmamakla beraber bu tür ömekleri görmekteyiz (1). Yine ölkemizde oldukça yaygın bir şekilde kullanılan bağlama ailesi, gerek akort zenginliği yönünden, gerekse içra şekilleri bakomından kendi bünyesi içerisinde çöksesilik oluşturmaktadır. Bunun öneklerini çeşitli çalgı ve eğrileri ömek vererek çoğaltmak mümkündür. Fakat asıl ilginç olan, yakın bir geçmişten başlayarak günümüze kadar gelen halk müziğinde çöksesilik yapılmamış, yapılmamış mı, nasıl yapılmış tartışmalar sürenken halk busu kendine özgü bir şekilde yapmış ve nasıl yapılacağı konusunda da önekler vermiştir.

Bu konuya en iyi öneklerden biri de **Ramazan Güngör**'ün verdiği eğrilerdir (2). Tamamen kendine özgü bir şekilde verdiği eğriler ve yaptığı akortlar, teksesiliğin ötesinde ve çöksesiliğe temel teşkil edecek türdedir.

1924 yılında Muğla'nın Fethiye İlçesine bağlı Kemer nahiyesinin Kadıköyü'nde doğan **Ramazan Güngör**'ün asıl soyadı "Yanatma"dır. Fakat bu soyadı hoşuna gitmediği için "Güngör" olarak değiştirmiştir. Köyünde okul olmadığı için okula gidermemesi ama kendi kendine okuma yazma öğrenmişdir. Asıl mesleği olan marangozluğu askerden döndükten sonra yaparken 1949 yılında kaza geçiren ayaklarından sakat kalmıştır. 53 yaşında evlenen **Ramazan Güngör**'ün hiç çocuğu yoktur. Tek odalı evinde hem yaşam savası vermektedir, hem de tezede kullandığı için çalışmaya sevmediği büyük boy sazlarını tamirini yaparak geçirmektedir.

Saz çalışmaya, kendi tabiri ile "**Üç Telli Kopuz**" çalışmaya alt yaşandayken annesinin 5 kuruşu aldığı kopuz ile başlamıştır. Konya'dan gelen aine tarafındaki akrabalarında da üç telli kopuz çalan olmasına rağmen kopuz çalışmaya, Fethiye'nin Kemer nahiyesine bağlı Kadıköy'de **Mehmet Fırtına** ve **Ömer Ali Memici**'den öğrenmiştir.

Bugün kopuzunu kendisi yapmakta ve kendine özgü yaptığı akortlarla çalışmaktadır. Kopuzu üç telli ve altı perdeliidir. Fakat son zamanlarda üç perde daha bağlayarak dokuz perdeli yapmıştır. Burun sebebinin araştırdığımızda, bozuk olan maddi durumunu düzeltmek için çevresindeki bazı eğlence merkezlerinde programlara çıkmasına bağladık. Onun verdiği asıl eğrilerin farkına varmayan bu eğlence merkezlerindeki insanlar, piyasadaki eğrileri çalışmasını istemişler ve **Ramazan Güngör** de bu eğrileri daha rahat çalışabilmek için kopuzuna ilave perdeler bağılmıştır.

(1) Bu öneklerden biri, halk müziğine in hüüt etmeği gerekliliği olan **Muzaffer Sarısalman**'ın "Türk Halk Müziği Ustaları" adlı kitabının 12. sayfasında verilmiştir. "Alla Dama" adlı eğidle kavaklı horizontali çalmış sonucu paralel beşti, ekinci, yedili ve oktav sesler notalarıksızdır. Aynı eğdi **Picken**'in "Tolk Musical Instruments Of Turkey" adlı kitabının 396. sayfasında da incelenmiştir.

(2) 5-9 Kasım 1990 tarihleri arasında Muğla'nın Fethiyeスペント mahalli sanatçı **Ramazan Güngör** ile yapılan çalışma çalışmaları doktoranın **Kültür Bakanlığı, Halk Müziklerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü** adlı kitabı "Halk Kültürü Arşivinde B.90.0222, B.90.0223, B.90.0224, B.90.0225, B.90.0226, B.90.0227, B.90.0228 numaralarında bulunmaktadır. Konu ile ilgili konutnumun Doğanay Çevik'in çektiği fotoğraf ve video filmleri ise 1.91.0157'den 1.91.0192 arası ve B.V.B.90.0081, 90.0082, 90.0083 numaralarında bulunmaktadır.

Ramazan Güngör'ün kopuzuna benzer çalgıların Anadolu'da da yaygın olmamakla beraber kullanılışlığını çeşitli kaynaklardan öğreniyoruz. Bela Bartok'un (3) "Turkish Folk Music From Asia Minor" adlı kitabının 57. sayfasında, Osmanlıye de Kur İsmail adlı kaynak kişinin fotoğrafinda Ramazan Güngör'ün üç telli kopuzuna benzer bir çalğı görülmektedir. Fakat bu çalğıın nasıl çalındığı ve nasıl akortlandığı konusunda detaylı bir bilgi verilmemiştir.

Ramazan GÜNGÖRün
atölye olarak da
kullandığı tek odalı
evi...

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

I. BÖLÜM

Ramazan Güngör'ün Kullandığı Saçların Özellikleri: Kasım 1990 tarihlerinde Ramazan Güngör'ün tek odalı evinde yaptığımsız derieme çalışmasında, tel sayısına göre hâm verdiği kendisine alt üç adet kopuz ile tamir için gelen çeşitli ebarlarda büyük boy bağlamaları gördük (Fotoğraf 1).

Kendisinin tabiri ile 'eskillerden kalma' aletler ile yaptığı üç telli kopuzları turistlere satarak veya kırılan büyük boy bağlamaları tamir ederek geçimini sürdürmektedir (Fotoğraf 2).

Tespit ettiğimiz üç adet kopuzu incelediğimizde bunlardan birinin diğer ikisinden daha büyük ve dört telli olüğünü gördük (Fotoğraf 3). Teller ikileri biçimde alta ve üstte bağlanmıştır (Fotoğraf 4). Dört tellinin daha çok Burdur yöresinde kullanıldığı, bu yöreye ait bilinen zeybekleri bize çalanak Ramazan Güngör de söyledi.

Diğer iki kopuz ise birbirinin aynasıdır. Fakat son yaptığı kopuzun ses tinesi hoşuna gitmediği için eski kopuzunu değiştirmektedir. En çok kullandığı üç telli kopuzun alt tellinin kalınlığı 0.18 mm, orta ve üst tellin kalınlığı ise 0.20 mm'dir. Fakat 0.18 mm'lik tel kullanmadığı için alt tel olarak 0.20 mm'lik tel kullanmıştır (Fotoğraf 5 - Şekil 1).

Üç telli kopuzun toplam uzunluğu 59 cm'dir. Sapi balık sırtı gibi ovalıdır. Bunu hem perdeler sapın her yerini aynı derecede sıkıştırmak için oynamasını engellemek, hem de orta telden çaldığı ezgilerden daha temiz ses çıkartmak için yapmıştır. Üst eşikte orta telin yen sabit degildir. Üst tele doğru, orta telin bir yerî daha vardır. Boğma düzeni yaptığı zaman, orta telli üst tele doğru yaklaştırır. Buna nedeni ise, ezgi çaldığı elin basparmağı ile boğma düzeneinde üst ve orta tele devamlı bare gibi basmasından dolayıdır. Orta telli üst tele doğru kaydırıldığında, basparmağı ile bu tellere daha kolay basmaktadır. Bu değiştirmeyi sadece boğma düzeneinde yapmaktadır. Diğer düzenlerde ise tellerin yerî sabittir.

Üç telli kopuzdaki perdelerin arası yanm seslerinden oluşmaktadır. Yalnızca Re-Mi arası ve sonrasında bağlılığı fazla perdelerin içindeki Sol-La arası, tam seslerinden oluşmaktadır. Perdelerini

Fotoğraf 1

Ramazan GÜNGÖR, yaptığı kopuzlar ve tamir için gelen büyük boy bağlamalar ile birlikte.

Fotoğraf 2

Ramazan GÜNGÖR'ün kopuz ve tamir yaptığı aletleri.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Fotoğraf 3

Ramazan Güngör'ün çaldığı
"Üç Tellî Kopuz" ve daha
çok Burdur yöresinde çalınan
"Dört Tellî" çalgıları.

Fotoğraf 4

"Dört Tellî" çalgının yakından
görünüşü.

herhangi bir ölçü aleti kullanmaksızın kulaklı
göre (duyuşuna göre) ayırtadığı üç telli kopuzun ses geneliği iki oktavdır. Rezonans kütusunun (bekmesinin) dıştan derinliği 11 cm, göğü tahtasının kalınlığı ise 2 mm'dir. Teller göğü tahtasına 2 veya 3 mm yakınlığındadır. Sapının başladığı yerden tellerin yüksekliği ise veya 1.5 mm yüksekliğindedir. Perdeelerin üst sağda göre ölçüler ise şöyledir: Si bemol 2.4 cm, Si 4.4 cm, Do 6.5 cm, Do diyez 8.3 cm, Re 10.3 cm, Mi 13.8 cm, Fa 15.4 cm, Fa diyez 16.9 cm, Sol 18.3 cm, La 20.8 cm'dir.

Fotoğraf 5

Ramazan Güngör'ün en çok kullandığı
"Üç Tellî Kopuz"

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

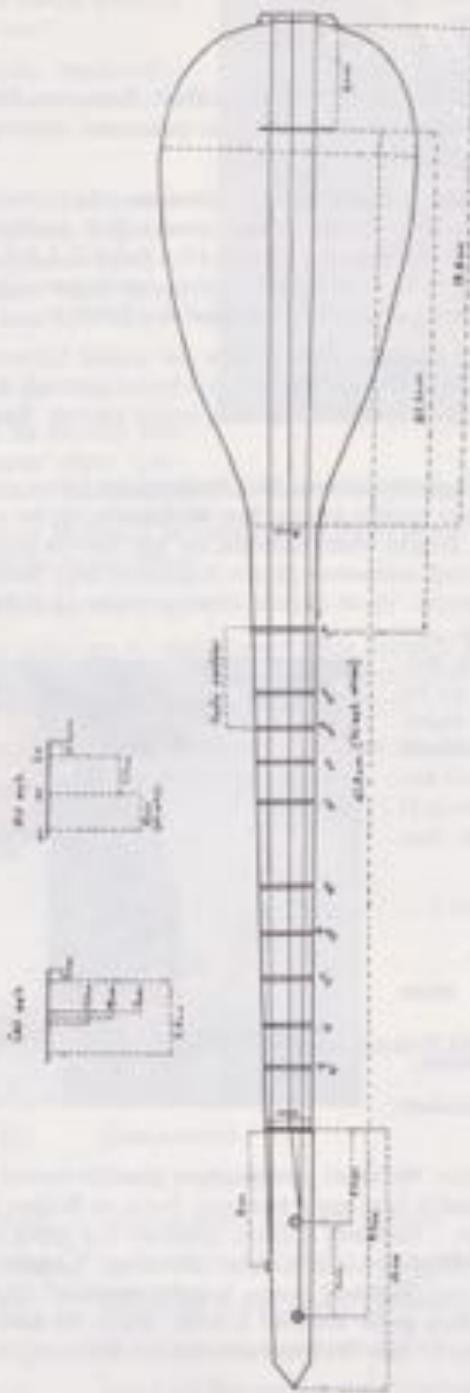

Fotoğraf 6

Tek telden, işaret parmağını yalnızca alttan çekerek ezgi çalış ve elinin konumu (üsttre) .

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Şekil 1
Üç Tellî Kopuzun Öğütleri

II. BÖLÜM

Ramazan Güngör'ün Üç Tellî Kopuz'u Çalma Şekilleri: Ramazan Güngör, üç tellî kopuzu solak çalmaktadır. Hem parmakları ile tellere vurup çekirerek, hem de ezgi çaldığı elinin parmakları ile telleri çekirerek sesler çıkarmaktadır.

Tezene yerine kendisinin "Tıcka vurmak" dediği, işaret ve orta parmağı ile yukarıdan aşağıya doğru vurup, aşağıdan yukarına doğru parmaklarını değişik şekillerde çekirerek, değişik ritimlerde sesler çıkarmaktadır (Fotoğraf 7,8,9,10,11 - Şekil 1,2,3,4,5,6,7,8,9). Bazi ezgileri ise küçük parmağı ve başparmağı ile kopuzu tutup, işaret parmağı ile telleri sadece aşağıdan yukarıya doğru çekirerek çalmaktadır (Fotoğraf 6 - Şekil 1).

Özel olarak çaldığı "Çömlek Kırkıran Havası"nda ise sesleri kopuzun göğsünde değil, sap üzerinde telleri işaret parmağı ile çekirerek ve yine işaret parmağı ile tellere vurarak çalmaktadır (Fotoğraf 12). Kopuz üzerinde, 1 numaralı ezgisi çalarak, Sarı Mehmet'in hikayesini bize şöyle anlatır:

"Eskişerden Sarı Mehmet adında biri varmış. Sarı Mehmet bir bahar günü ağaçların yeni çiçek veya yapraklı çiçekli ağaçların arasında gitmiş. Sarı Mehmet'in hiç bir şeyi yok, bir sırtındaki çantasında kopuzu da olağanmış. Bugün senin yanında, bir gün birinin yanında böyle gezermiş kapı kapı. Sonra Sarı Mehmet doğ eteklerine çakıyor, kopuzunu alıp. Bakıyor yönük beyinin kızı Gülsün diye güzel bir kız görüyor. Yönük beyinin kızını görüyor. O dağlara hüküm veren yönük beyi. Tabii yönük bir durduğu yerde yaz günü değil mi, bir ay bir yerde kurnaz çadırını, tutup bir ay bir yere göçüyor. Sarı Mehmet'in kopuzuna aşık oluyor o kız. Sarı Mehmet o kadar da güzel çakıyor ki. Şimdi Sarı Mehmet bir ara gidiyor bakıyor ki o kız gördüğünü yerde çadır yok. Sarı Mehmet söyle diyor:

(Üç tellî kopuz ile açış yapıyor.)

"Hani yaylam senin ellerin,

Ellerin getti, galib issız esen yellerin" diyor.

"Gülsün vay Gülsün vay Gülsün,

Sen gidersen bizim ala gurulan kimler gütsün"

Ondan sonra yaz aylan geliyor. Mehmet yine başparmak vurma havasına çalmaya. O sırada kuşun birisi gelip Mehmet'in kopuzuna konuyor. Bunu da Baltacı Derebeyinin adamlarından bir görür. Allah Allah... Mehmet kopuzu çalarken kuş geldi kopuzuna kondu. Bu sefer bu, Baltacı Derebeyinin kulağına kadar gidiyor. Derebeyi "Çağının bana su Mehmet" diyor. Çağınlar Mehmet'i ve "Mehmet kuşu kondurmuşsun" diyor Baltacı Derebeyi. "Kondurdum paşam" diyor. "Kuş geldi kendisi kondu" diyor. "O kadar güzel mi çalıyor sun?" diyor ve "çal bakalım" diyor. Sarı Mehmet Gülsün'den bahsediyor ve söyle diyor:

"Meşesel yayla meşesel,

Nere getti acebe benim çigerimin kösesel" diyor.

Baltacı: "Ne demek isten sen?"

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Mehmet 'Efendim yörük beylinin kuzu var. Fakirlik de var.'

Durumunu anlıyor. **Mehmet'in** açık sözlü oluşu Baltacı'nın hoşuna gitdiyor. 'Bir ava gidelem sennen' diyor.

Kayanın dibinde bir köyün yanında yakınlıklarında bir kuz inek sağıp oturuyormuş. Inek sağarken Baltacı Derebeyi 'Üla Mehmet kuşu konduğum gibi, şu kuzu beri baktırabilin mi?' diyor.

'Baktırımnım.'

'Baktırısan sana 30 dönüm tarla ile bir ev yapıtaracım' diyor. Çalıların arasında oturuyor ve 'Çömlek Kirdiran Havası'nı çalmaya başlıyor.

Kız dönüp bakıyor ve **Mehmet** ben yanına getiririm diyor. Derebeyi yanına getirisen sen 60 dönüm tarla ile bir ev var diyor.

Sarı Mehmet yine çalmaya başlıyor.

Çalarken, kuz inegi sağarken iki dizinin arasındaki gömleğin bir sıkıştırıyor, bakın iki böktür yapıyor. Söt dökülüyor. Kız geliyor. **Mehmet'in** kopuzundan tutuyor ve iddiayı kazanıyor. Hala yörede **Sarı Mehmet'in** tarlası adı ile bilinen bir tarla var' şeklinde bize anlatıyor.

Bu hikâyeyi bize uzun hava formunda olan 'Çömlek Kirdiran Havası'ni zaman zaman çatırak anlatmışır.

ŞEKİLLERİ GÖSTERİRKEN KULLANILAN İŞARETLERİN AÇIKLAMALARI

- (İ) - İşaret parmak.
- (O) - Orta parmak.
- (Y) - Yüzük parmağı.
- (O-İ) - Orta ve İşaret parmağı birlikte.
- (↓) - Yukandan aşağı doğru vurulacak.
- (↑) - Aşağıdan yukarı doğru çektilicek.
- (1) - İlk çekilen veya vurulan parmak.
- (2) - İkinci çekilen veya vurulan parmak.
- (3) - Üçüncü çekilen veya vurulan parmak.
- (4) - Dördüncü çekilen veya vurulan parmak.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU
OLUŞAN RİTM

**PARMAKLARINI VURUŞ
 VE ÇEKİŞ ŞEKLİ**

The musical score consists of eight staves of music for three bowed zithers. The notation is in Ottoman musical notation, which uses vertical stems and horizontal strokes to indicate pitch and rhythm. The staves are numbered 1 through 8 from top to bottom.

İparet parmağı ile
 alttan çekeren
 (Fotoğraf 6)

Yukandan vuruş
 (Fotoğraf 7.8.9)

Aşağıdan çekiş
 (Fotoğraf 10. 11)

The diagram illustrates various hand positions for plucking and pulling strings on a three-stringed instrument. It shows the left hand's fingers (thumb, index, middle, ring, pinky) and the right hand's thumb (papara) and index finger (parmaq) in different configurations across six rows of three-stringed instruments. The strings are labeled with numbers 1, 2, and 3.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Fotoğraf 7 - Ellini yukarıdan aşağı doğru vurmada önceki şekil.

Fotoğraf 8 - Parmaklarını yukarıdan aşağı tellerden inerken aldığı konum.

Fotoğraf 9 - Parmaklar yukarıdan aşağıya doğru indikten sonrağı konum.

Fotoğraf 10 - Parmaklarını aşağıdan yukarı doğru çekmeden önceki konum.

Fotoğraf 11 - Parmaklarını aşağıdan yukarıya doğru çekerken teller üzerindeki konumu.

Fotoğraf 12 - 'Çömlek kurduran' adlı esgeli çalış şekli

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

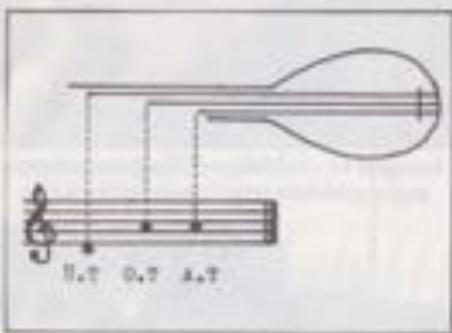
III. BÖLÜM

Ramazan Güngörün Yaptığı Akortlar (Düzenler): Ramazan Güngörün çaldığı ezgiler kadar yaptığı akortlar da dikkat çekicidir. Yaptığım derleme çalışmasında üç telli kopuzunu yedi değişik şekilde akortlaştığı (düzenlediğini) tespit ettim.

Yaptığı akortların hepsini alt tellere göre düzenlemektedir. Alt tel bazı akortlarda biraz pes (kalın) olmakla birlikte, diyapozon'un La'sına yakın bir şekilde tıflamaktadır. Bu sesi ise tellerin gerginlik durumuna göre ayarlamaktadır. Teller fazla tı (ince) olduğu zaman, tezene gibi kullandığı parmaklarını açtırmadan pesleştirmektedir. Fazla pes yaptığı zaman ise "Şesler czarılı çakıyor" diyerek, telleri (sesleri) tıflşıtmaktadır. Yaptığı akortlarda, bazen alt tel ile orta tel, bazen orta tel ile üst tel, bazen de alt tellin oktat sesini üst tele yaparak aynı sesi çflştiirmektedir. Yani aynı sesi iki tele birden yapmaktadır. Bazan de her üç telli de aynı sesi akortlaştırmaktadır. Akortlarındaki bu çiftlemeleri bazen La, bazen de Re sesinde yapmaktadır. Üç telli kopuzun akortlarındaki aralıklar, temel sesin (alt tellin sesi) dörtlüsü, beşli, ikilisi ve sekizli (oktavlı) şeklinde olmaktadır.

Üç telli kopuzda yaptığı düzenler şunlardır:

- 1- Boğma Düzeni
- 2- Kopuz Düzeni
- 3- Zeybek Düzeni
- 4- Bozuk Düzeni
- 5- Çihetelli Düzeni
- 6- Kaval Düzeni
- 7- Misket Düzeni

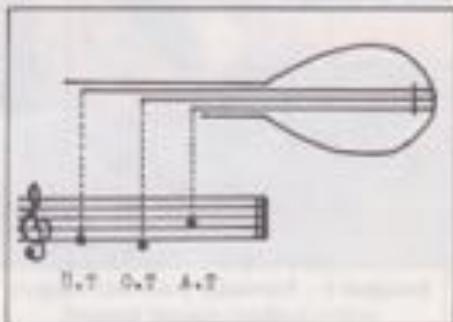
1- Boğma Düzeni: Ramazan Güngör, bu düzeni çalışma biçimine göre isimlendirmiştir. Bu düzendenki ezgileri çalarken, barganlığı ile hem üst telli, hem de orta telli devamlı boğmaktadır. Bu nedenden dolayı bu düzene "Boğma Düzeni" denmiştir.

Bey parmağı üst tel ile birlikte orta tele de aynı anda basabilmek için orta tellin üst eşiğe bir yeri daha vardır. Bu düzeni yaptığı zaman, orta telli üst tele doğru yoldaşmaktadır. Böylece orta teli de üst tel ile birlikte daha kolay boğmakta ve tellerin bu konumunu çalınış kolaylığı sağlanmaktadır.

Ramazan Güngör, Boğma Düzeninde, kopuzunu alt telli La, orta telli La ve üst telli Re sesine akortlaştırmaktadır. Bu düzen genellikle Orta Anadolu'da Bozak Düzeni, Abdal Düzeni veya Hüseyin Düzeni adıyla bilinen düzene benzemekle birlikte üst tellin Re sesine akortlanması bu düzeni farklı kılmıştır.

2- Kopuz Düzeni: Ramazan Güngör, bu düzenden kopuzun asıl düzeni olduğunu belirtmektedir. Bu nedenden dolayı bu düzene "Kopuz Düzeni" demektedir.

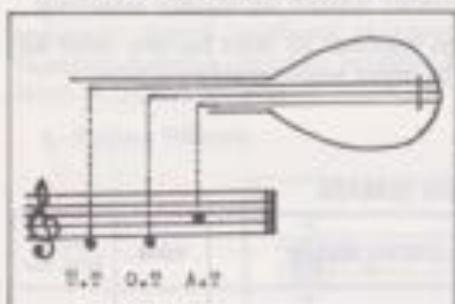
Anadolu'da oldukça yaygındır bir şekilde kullanılan Veysel Düzeni veya Bağlama Düzeni gibi adları

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

bilinen düzenin aynasıdır. Fakat çalğısı ezgiler tamamen bilinenin dışında ve kendine özgüdür.

Bu düzende kopuzun alt teli **La**, orta teli **Re**, üst teli ise **Mi** sesine akortlamaktadır.

3- Zeybek Düzeni: Bu düzenin diğer bir adı da **Zurna Düzeni**dir. Bu düzenden çalığı ezgilerin coğurulduğunu zeybekler oluşturmaktadır.

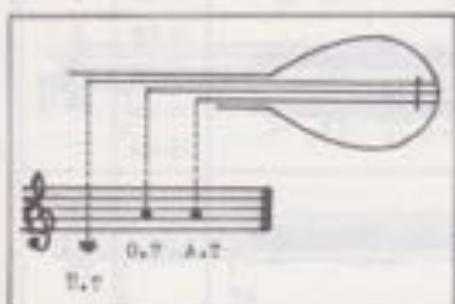
Bilindiği gibi, bölgede çalanın zeybekler coğunuyla iki zurnacı tarafından biri asıl ezyayı çalarken, diğerinin karar sesinde "Dem" tutması şekilde çalmaktadır. **Ramazan Güngör** de bu düzende çalığı ezgiler ile bölgedeki zeybek ezgilerinin zurna ile çalınış şeklini, Gç telli kopuzu ile taklit etmektedir.

Bu düzende kopuzun alt teli **La**, orta teli **Re**, üst teli yine **Re** sesine akortlamaktadır.

4- Bozuk Düzen: **Ramazan Güngör**'ün bu düzende "Bozuk Düzen" demesinin nedeni, tellerin her birinin sesinin diğerinden farklı olmasıından dolayıdır.

Bu düzenden çalığı ezgilerde işaret parmağı ile **Si** perdesinde, orta ve alt tele devamlı basmaktadır.

Bu düzende kopuzun alt teli **La**, orta teli **Mi**, üst teli **Si** sesine akortlamaktadır. Bu düzenden sesleri görüldüğü gibi üç tane tam dörtlü aralıktan oluşmaktadır. **Ramazan Güngör**, ezgilerinde sıkça kullandığı dörtlü, beşli, ikili ve okta aralıkları kopuzunun akordunda da kullanmaktadır.

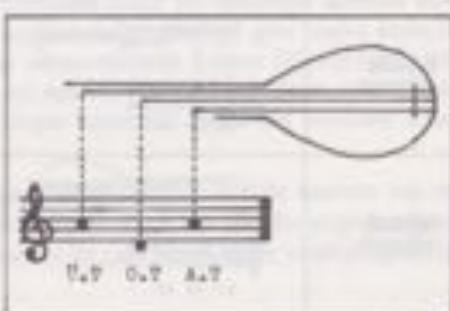
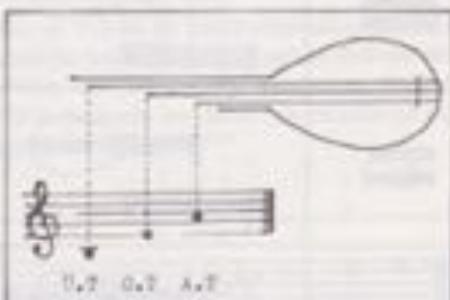

5- Çiftetelli Düzeni: **Ramazan Güngör**'ün çok az kullandığı bu düzende, sadece "Çiftetelli" adını verdiği ezyayı çalmaktadır. Aynı adla "Zeybek Düzeni"nde başka bir ezya daha çalmaktadır.

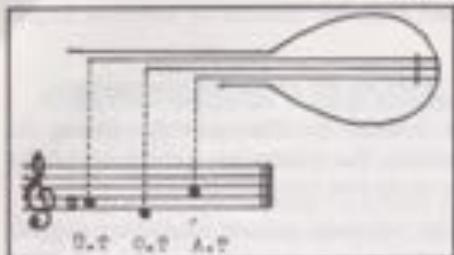
Bu düzende kopuzun alt teli **La**, orta teli **La**, üst teli ise **pes La** sesine akortlamaktadır. Bu düzende her üç teli de **La** sesine akortlaması ve alt tel ile orta teli aynı sese, üst teli ise bir okta basılı **La** sesine akortlaması ilginçtir.

6- Kaval Düzeni: Bu düzende "Çiftetelli Düzeni" gibi **Ramazan Güngör**'ün az kullandığı düzenlerden birisidir.

Bu düzende kavalın sesini, üç telli kopuz ile taklit etmektedir. Bu düzende "Zeybek Düzeni"nde zurnanın "Dem" sesini vermesi için yaptığı üst teldeki **Re** sesini, bu düzende kavalın horlamakla çalmayı üç telli kopuzu ile taklit edebilnek için **La** yapmaktadır. Bu düzende kopuzun alt teli **La**, orta teli **Re**, üst teli **La** sesine akortlamaktadır.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

7- Misket Düzeni: Coğonlukta Batı ve Orta Anadolu'da bağlama çalan kişilerin yaygın bir şekilde kullandığı ve yine aynı isimle bilinen düzenin adıdır.

Bu düzende kopuzun alt telini La, orta telini Re, Üst telini ise Fa diyez sesine akortlamaktadır.

AKORTLARIN VE DİZİLERİN ŞEMASI:

ADI	DÜZENDENİN SESLERİN DİZEKTİĞİ YERLERİ	KULLANILAN DİZİLER	ALTM	ÖRNEK ELEĞİ NO
BOĞMA DÜZENİ			1, 9/8	1
KOPUZ DÜZENİ			2, 9/8 3, 2/4 4, 9/8 5, 9/8 6, 5/4 7, 9/8	2, 3, 4, 5, 6, 7
ZEBEK DÜZENİ			8, 2/4 9, 9/8 10, 9/8 11, 6/4	8, 9 10, 11
BOZUK DÜZEN			12, 9/8 13, 4/4 14, 9/8 15, 9/8	12, 13 14, 15
CİHANLIL DÜZENİ			16, 2/4	16
KAVAL DÜZENİ			-	-
MİSKET DÜZENİ			-	-

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

IV. BÖLÜM

Ramazan Güngör'ün Yaptığı Düzenlerde Kullandığı Diziler: Ramazan Güngör, Üç telli kopuzunu değişik şekillerde akortlayarak çaldığı ezgilerde değişik diziler kullanmaktadır. Yapılığım derieme çalışma sırasında Ramazan Güngör'den derilediğim onaltı ezginin özellikleri ve dizileri şöyledir:

1- Boğma Düzeni:

Boğma Düzeni'nde çaldığı bir numaralı eksi. 9/4'lük ve 9/8'lik iki bölümden oluşmaktadır. Bu eksi genelde çoğunlukla oktaf, dörtlü, beşli ve yedili aralıklar tırılmaktadır. Ezginin 9/4'lik kısmında karar sesin ikinci ve dördüncü derecelerinde (Do-Mi) yanın karar vermektedir. Üçüncü derece sesi ise (Re) geçici sesi olarak kullanılmıştır. 9/8'lik kısmında ise daha çok dördüncü derecede yanın karar verilmemiştir. Her iki bölümün karar sesi ise Si sesidir.

2- Kopuz Düzeni:

Ramazan Güngör'ün Kopuz Düzeni'nde çaldığı ezgilerin çoğu Mi kararlıdır (Örnecik nota 2,3,4,5,6,7, numaralı ezgiler). Fakat 'Peşrev' adlı eksi de görüldüğü gibi başka seslerde karar veren ezgileri de vardır. Dörtlü, beşli, yedili ve oktaf analıklar Kopuz Düzeni'nde çaldığı ezgilerde de sıkça görülmektedir. Karar sesinde alt teldeki Si sesi ile birlikte, orta teldeki Mi sesine işaret parmağı ile basarak ve üst tell de boşta tırılatarak Mi-Si-Mi şeklinde tırılatmaktadır.

Bu düzende "San Mehmet"ın hikayesini anlatırken çaldığı ezginin 9/8'lik kısmını tek telden yalnızca işaret parmağı ile alttan çektierek çalmaktadır (Ezgi No. 2). Bu eksi tezene gibi kullandığı elinden çok, eksi çaldığı elinin parmakları ile çektierek veya vurarak çakardığı sesler coğulmaktadır.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

3- Zeybek Düzeni:

The musical score consists of four staves labeled 8, 9, 10, and 11. Each staff has a treble clef and a key signature of one sharp. The notes are represented by vertical stems with small horizontal dashes indicating pitch. Below each staff, there are labels 'L' and 'TL' under specific notes, likely indicating fingerings or performance techniques.

Örnek ezgilerde de görüldüğü gibi (Örnek Ezgi No. 8,9,10,11) ana ezginin dışında tılnayan diğer sesler, çoğunlukla ezginin karar sesleridir. Bu düzende çaldığı ezgilerde karar sesi ile birlikte, Gis ile orta telde de Re sesi tılnamaktadır. Ana ezginin dışında tılnayan bu sesler, bazen aynı (ünison) olduğu gibi bazen de bir oktaf peste veya tizde tılnamaktadır.

4- Bozuk Düzeni:

The musical score consists of four staves labeled 12, 13, 14, and 15. Each staff has a treble clef and a key signature of one sharp. The notes are represented by vertical stems with small horizontal dashes. Below each staff, there are labels 'L' and 'TL' under specific notes.

Bozuk Düzenden çaldığı ezgiler genellikle Si kararlıdır. Diğer tellerde ise Fa sesi ve peste yine Si sesi ana ezgiye eşlik sesi olarak boş telde devamlı tılnamaktadır. Bozuk Düzenden çaldığı "Boğaz Havası" adlı ezgide, tonunu ile ninesini ezgiler aracılığı ile karşılaşı ko-nuşturmaktadır. Ninenin sesini (Pes) seslerde, tonunun sesini ise tiz (ince) seslerde ezgilenmektedir.

Ramazan Güngörün "Boğaz Havası" dediği ezgide de görüldüğü gibi parmak çaprazlığı ile çıraklı sesler coşgunluktadır. Bu düzenden çaldığı ezgilerde karar sesinin ikinci ve dördüncü derecedeki seslerinde yanım katar verilmiştir.

5- Çiftetelli Düzeni:

The musical score consists of one staff labeled 16. It has a treble clef and a key signature of one sharp. The notes are represented by vertical stems with small horizontal dashes. Below the staff, there are labels 'L' and 'TL' under specific notes.

Sadece "Çiftetelli" adlı ezgiyi çaldığı bu düzende, ezgi boyunca La sesi, bazen bir oktaf bazen de iki oktaf peste tılnamaktadır (Örnek 16 numaralı ezginin 4. ölçüsü). Düzenden adı da Çiftetelli olan bu ezgi, aynı isimle zeybek düzenlerinden çaldığı ezgiden hem melodi yö-

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

nünden hem de tınlayan akort sesleri yönünden farklılık göstermektedir. Zeybek düzeninden kaldığı Çiftetelli adlı ezgi. Anadolu'da yine aynı adla bilinen ve çalınan ezgilere daha çok benzemektedir. Çiftetelli'nin kendi düzeninde kaldığı ezgi ise, **Ramazan Gümüşbrün** diğer düzenlerden kaldığı kendi ezgilere benzemektedir.

Çiftetelli adlı ezgi La kararlıdır. Karar sesinin 4. ve 5. derecelerinde ise ezgi yanım kararlıdır (Örnek Ezgi No. 16).

6- Kaval Düzeni:

Bu düzenden sadece Anadolu'da çobanların kaval ile yaygın bir şekilde kaldığı "Koyunu Salama Havası" adı ile bilinen ezgiye benzer bir ezgi çalmaktadır. Üç telli kopuzu ile kaldığı bu ezgide, kavalın horlatmalı çalınmasını taklit eden melodiler çökmektedir.

7- Misket Düzeni:

Bu düzenden kaldığı ezgiler, yörede herkes tarafından çalınan ve söylenen türkülerdir. Kaval ve Çiftetelli Düzeni gibi az kullandığı bu düzeni, bölgede cura veya bağlama çalan diğer kişilerden öğrendiği kınaatındayım.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

V. BÖLÜM
EZGİLERİN TEK SESLİ NOTALARI

Boğna Düzeni

Aşk Tel : La

Orta Tel: La

Üst Tel : Re

ZEYBEK

Ezgi No: 1

The musical score for 'Zeybek' is presented on a single staff with a treble clef. The time signature is 4/4. The score is divided into six measures. Measure 1: Four eighth notes. Measure 2: Two eighth notes followed by a sixteenth note pair. Measure 3: A sixteenth note pair followed by two eighth notes. Measure 4: Two eighth notes followed by a sixteenth note pair. Measure 5: A sixteenth note pair followed by two eighth notes. Measure 6: Two eighth notes followed by a sixteenth note pair.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Kopuz Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel: Re

Üst Tel : Mi

SARI MEHMETİN EZGİSİ

Ezgi No: 2

The musical score for "Sarı Mehmetin Ezgisi" consists of seven staves of music for three bowed instruments (Kopuz). The tempo is marked as 120 BPM. The music features various rhythmic patterns and rests.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Kopuz Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel : Re

Üst Tel : Mi

PEŞREV

Ezgi No: 3

$\frac{1}{8} \times 90$

The musical score is composed of six staves of music for three bowed instruments. The tempo is marked as $\frac{1}{8} \times 90$. The music consists of six measures. Measure 1: The first two staves play eighth-note pairs, while the third staff rests. Measure 2: The first two staves play eighth-note pairs, while the third staff rests. Measure 3: The first two staves play eighth-note pairs, while the third staff rests. Measure 4: The first two staves play eighth-note pairs, while the third staff rests. Measure 5: The first two staves play eighth-note pairs, while the third staff rests. Measure 6: The first two staves play eighth-note pairs, while the third staff rests.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Kopuz Düzeni

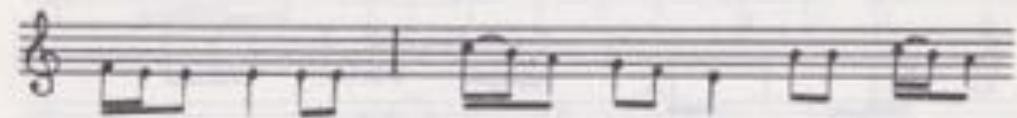
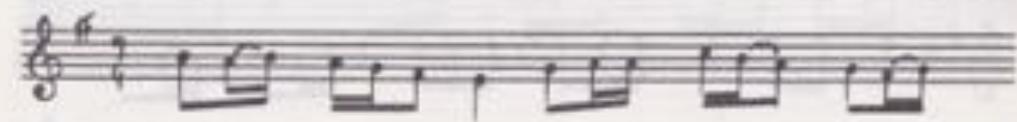
Alt Tel : La

Orta Tel: Re

Üst Tel : Mi

ZEYBEK

Ergi No: 4

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Kopuz Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel: Re

Üst Tel : Mi

ZEYBEK

Ezgi No: 5

J. = 72

The musical score is composed of five staves, each representing a different tuning for the three bowed zithers (Zeybek). The tunings are: Low Tel (La), Middle Tel (Re), and High Tel (Mi). The score is written in G major, common time, and a tempo of 72 BPM. The notation uses vertical stems and horizontal dashes to indicate pitch and rhythm. The music consists of a single melodic line played by all three instruments simultaneously.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Kopuz Düzendi

Alt Tel : La

Orta Tel : Re

Üst Tel : Mi

SERBEST EZGİ

Ezgi No: 6

Musical notation for Ezgi No: 6, Serbest Ezgi, featuring five staves of music for three bowed instruments (Kopuz). The notation uses vertical stems with horizontal dashes indicating direction. The first staff shows eighth-note pairs moving up and down. Subsequent staves introduce sixteenth-note patterns and sustained notes.

Kopuz Düzendi

Alt Tel : La

Orta Tel : Re

Üst Tel : Mi

HAREKETLİ ZEYBEK

Ezgi No: 7

Musical notation for Ezgi No: 7, Hareketli Zeybek, featuring three staves of music for three bowed instruments (Kopuz). The notation uses vertical stems with horizontal dashes. The first staff starts with a tempo marking of 100 BPM. The second staff begins with a fermata over the first note. The third staff continues the rhythmic pattern established in the first two staves.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Zeybek Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel: Re

Üst Tel : Re

ÇİFTTELLİ

Ezgi No: 8

The musical score is composed of six staves, each representing one of the three bowed zithers (Çifttellî). The tuning is Zeybek, with the lower string (Alt Tel) set to La (C4), the middle string (Orta Tel) to Re (D4), and the upper string (Üst Tel) to Re (D4). The music is in common time. The notation uses vertical stems with horizontal dashes to indicate pitch. The first two staves feature a simple eighth-note pattern. The third staff introduces a more complex eighth-note pattern. The fourth staff continues this pattern. The fifth staff shows a different eighth-note pattern. The sixth staff concludes the piece with a final eighth-note pattern.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

The musical score consists of four staves of music for three bowed zithers (Üç Tellî Kopuzu). The music is in G major and common time. The first three staves begin with a quarter note followed by a eighth-note triplet. The fourth staff begins with a half note followed by a quarter note. The music is divided into measures by vertical bar lines.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Zeybek Dizeni

Ait Tel : La

Orta Tel: Re

Üst Tel : Re

KOCAOĞLU ZEYBEĞİ

(Ağır Zeybek)

Ezgi No: 9

The image shows a page of sheet music for a traditional Turkish folk instrument, likely the zeybek. It consists of six staves of musical notation, each starting with a G clef. The music is in 2/4 time. The notation uses vertical stems with horizontal dashes to indicate pitch and rhythm. Some stems have small numbers above them, possibly indicating fingerings or specific note values. The notes are mostly eighth and sixteenth notes, with occasional quarter notes. The music is divided into measures by vertical bar lines.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Zeybek Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel : Re

Üst Tel : Re

ZEYBEK

Ezgi No: 10

The musical score is composed of five staves of music for three bowed instruments. The first four staves represent the 'Zeybek' pattern, while the fifth staff provides harmonic support. The music is in G major, 2/4 time. The notation uses eighth-note patterns and rests.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPLUZU

Zeybek Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel : Re

Üst Tel : Re

ZEBEK

Ezgi No: 11

The musical score consists of four staves of musical notation. The first three staves are identical, each starting with a quarter note followed by a eighth note. The fourth staff begins with a eighth note followed by a quarter note. The notation uses vertical stems and horizontal dashes to indicate pitch and rhythm.

Bozuk Düzen

Alt Tel : La

Orta Tel : Mi

Üst Tel : Si

BOZUK DÜZENDEN HAREKETLİ BİR EZGİ

Ezgi No: 12

The musical score consists of five staves of musical notation. The first four staves begin with a quarter note followed by a eighth note. The fifth staff begins with a eighth note followed by a quarter note. The notation uses vertical stems and horizontal dashes to indicate pitch and rhythm. A tempo marking of $\text{♩} = 160$ is located above the first staff.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Bozuk Dützen
Alt Tel : La
Orta Tel: Mi
Üst Tel : Si

BOZUK DÜZENDEN PEŞREV

Ezgi No: 13

$\text{♩} = 69$

The musical score consists of four staves of music notation. The first three staves are in common time (indicated by a 'C') and the fourth staff is in 2/4 time (indicated by a '2'). The key signature changes between staves. The notation includes various rhythmic patterns such as eighth and sixteenth notes, and rests. The first three staves begin with a measure containing a bracketed eighth-note pattern. The fourth staff begins with a measure containing a sixteenth-note pattern.

© 2008 MÜzik Evi Yayıncılık Ltd. All rights reserved. www.muzikevi.com.tr

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÖÇ TELLİ KOPUZU

Bozuk Düzen

Alt Tel : La

Orta Tel : Mi

Üst Tel : Si

BOZUK DÜZENDEN OYUN HAVASI

Ezgi No: 14

♩ = 168

4

.8.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Bozuk Düzen

Alt Tel : La

Orta Tel: Mi

Üst Tel : Si

BOZUK DÜZENDEN BOĞAZ HAVASI

Ezgi No: 15

The musical score consists of six staves of music for three bowed instruments, likely three-stringed instruments like Baglama or Oud. The staves are arranged vertically. The first five staves are in common time (indicated by a 'C') and the last staff is in 2/4 time (indicated by a '2'). The notation uses a treble clef and includes various弓形 (bowing) and stroke markings above the notes. The music begins with a series of eighth-note patterns followed by sixteenth-note patterns, creating a rhythmic pattern that repeats across the staves.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

The musical score consists of six staves of music for three bowed zithers (Üç Tellî Kopuzu). The notation is in G clef, common time. The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth note groups, and dynamic markings like forte (f) and piano (p). The first five staves begin with a quarter note followed by a grace note. The sixth staff begins with a half note.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

$\text{♩} = 112$

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

The image shows a single page of sheet music for three bowed zithers (Üç Tellî Kopuzu). The music is written on eight staves, each staff consisting of five horizontal lines. The notes are represented by short vertical strokes. The first four staves are relatively simple, featuring mostly eighth-note patterns. The fifth staff introduces sixteenth-note patterns. The sixth staff features eighth-note patterns with some sixteenth-note grace notes. The seventh staff continues with sixteenth-note patterns. The eighth staff concludes the piece with eighth-note patterns.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Çiftetelli Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel : La

Üst Tel : La (Pes)

ÇİFTETELİ

Ezgi No: 16

$\frac{2}{4}$ 60

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

VI. BÖLÜM
EZGİLERİN EŞLİK SESLERİYLE BİRLİKTE
(ÇOKSESLİ) NOTALARI

Bojma Düzeli

Alt Tel : La

Orta Tel: La

Üst Tel : Re

ZEYBEK

Ezgi No: 1

The musical score for 'Zeybek' (Ezgi No. 1) is presented in six staves, each representing one of the three bowed string instruments mentioned in the text. The notation is a form of tablature or shorthand, where vertical stems with dots indicate pitch and horizontal strokes indicate the direction of the bow. Measures are separated by vertical bar lines, and repeat signs with 'D.S.' (Da Segno) are placed at the end of the first and third staves. The score is set against a background of horizontal dashed lines.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Kopuz Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel: Re

Üst Tel : Mi

PESREV

Ezgi No: 3

The musical score consists of six staves of music for three bowed zithers (Kopuz). The music is in Pesrev mode. The tuning is indicated as follows: Alt Tel (Lowest String) is La, Orta Tel (Middle String) is Re, and Üst Tel (Highest String) is Mi. The key signature is one sharp (F#). The notation is based on vertical stems with horizontal dashes indicating the direction of the bow. The first five staves are identical, showing a repeating pattern of notes. The sixth staff shows a different pattern, likely a transition or ending.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

The sheet music consists of eight staves, each representing a string instrument. The instruments are tuned G4, D5, and B5. The music is in G major and 2/4 time. The notation uses vertical stems and horizontal dashes to indicate pitch and rhythm. The first four staves show a continuous melody, while the last four staves provide harmonic support with sustained notes and chords.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Kopuz Düzeni

Aş Tel : La

Orta Tel: Re

Üst Tel : Mi

ZEYBEK

Ezgi No: 4

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Kopuz Düzeni

Aşk Tel : La

Orta Tel : Re

Üst Tel : Mi

ZEYBEK

Ezgi No: 5

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Kopuz Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel : Re

Üst Tel : Mi

SERBEST EZGİ

Ezgi No: 6

Kopuz Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel : Re

Üst Tel : Mi

HAREKETLİ ZEYBEK

Ezgi No: 7

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Zeybek Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel: Re

Üst Tel : Re

ÇİFTETELİ

Ezgi No: 8

♩ = 90

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

The sheet music consists of four staves of musical notation for three bowed zithers (Üç Tellî Kopuzu). The notation is in G clef, common time (indicated by a 'C'). The music is divided into measures by vertical bar lines. The notes are represented by vertical stems with horizontal dashes indicating pitch and duration. The first staff begins with a measure of two eighth-note pairs followed by a measure of two eighth-note pairs with a fermata. The second staff begins with a measure of two eighth-note pairs followed by a measure of two eighth-note pairs with a fermata. The third staff begins with a measure of two eighth-note pairs followed by a measure of two eighth-note pairs with a fermata. The fourth staff begins with a measure of two eighth-note pairs followed by a measure of two eighth-note pairs with a fermata.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Zeybek Düzeni

Alt Tel - La

Orta Tel. Re-

Out-Tell - Re-

KOCAOĞLU ZEYBEĞİ

Exhibit No. 9

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

The image shows four staves of musical notation for three bowed zithers (Üç Tellî Kopuzu). The notation is in G major, indicated by a single sharp sign in the key signature. The time signature is common time (indicated by a 'C'). The music consists of four measures per staff, with each measure containing six eighth-note groups. The notes are primarily eighth notes, with some sixteenth-note patterns and grace notes. The first two staves begin with a sixteenth-note pattern followed by an eighth-note group. The third staff begins with an eighth-note group followed by a sixteenth-note pattern. The fourth staff begins with a sixteenth-note pattern followed by an eighth-note group. Measures 5 through 8 are shown in light gray, indicating they are part of the piece but not currently being played.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Zeybek DÜzeni

Alt Tel : La

Orta Tel : Re

Üst Tel : Re

ZEYBEK

Ezgi No: 10

The musical score for "Zeybek DÜzeni" is presented on six staves, each starting with a treble clef. The music is divided into six measures by vertical bar lines. Below each note, there are lyrics written in a vertical script. The first measure starts with a single note followed by a rest. The second measure has two notes. The third measure has three notes. The fourth measure has four notes. The fifth measure has five notes. The sixth measure has six notes.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Zeybek Düzendi

Alt Tel : La

Orta Tel: Re

Üst Tel : Re

ZEBEK

Ezgi No: 11

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Boruk Dützen

Alt Tel : La

Orta Tel: Mi

Üst Tel : Si

BOZUK DÜZENDEN HAREKETLİ BİR EZGİ

Ezgi No: 12

The musical score is composed of four staves, each representing a different string. The top staff is labeled 'Boruk Duzen'. The second staff is labeled 'Orta Tel'. The third staff is labeled 'Üst Tel'. The bottom staff is unlabeled. The music is written in common time. The notation uses vertical stems with arrows pointing up or down, and small numbers (e.g., 1, 2, 3, 4) placed above or below the stems to indicate pitch and direction. The music consists of a series of eighth-note patterns.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Bozuk Düzzen

Alt Tel : La

Orta Tel : Mi

Üst Tel : Si

BOZUK DÜZENDEN PEŞREV

Ezgi No.: 13

The musical score consists of four staves of music. The top three staves are in common time (indicated by '4') and the bottom staff is in 2/4 time (indicated by '2'). The notation uses vertical stems with horizontal dashes, likely representing a specific performance technique or tuning system. The first staff begins with a single note, followed by a series of eighth-note pairs. The second staff continues this pattern. The third staff follows a similar structure. The fourth staff begins with a single note, followed by a series of eighth-note pairs. The music concludes with a final measure consisting of two vertical bars.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Bozuk Düzen

Alt Tel : La

Orta Tel : Mi

Üst Tel : Si

BOZUK DÜZENDEN OYUN HAVASI

Ezgi No: 14

The sheet music consists of six staves, each representing one of the three bowed zithers (Bozuk Duzen). The notation uses vertical stems with arrows indicating direction (up or down), and horizontal dashes above the stems to indicate pitch. The first staff begins with a key signature of G major and a tempo of 144 BPM. The subsequent staves maintain the same key signature and tempo. The music is divided into measures by vertical bar lines.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Çiftetelli Düzeni

Alt Tel : La

Orta Tel : La

Üst Tel : La (Pes)

ÇİFTETELİ

Ergi No: 16

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

The sheet music consists of six staves, each representing a different part of the Üç Tellî Kopuzu instrument. The parts are: 1. Üç Tellî Kopuzu (Bass), 2. Üç Tellî Kopuzu (Middle), 3. Üç Tellî Kopuzu (Treble), 4. Üç Tellî Kopuzu (Treble), 5. Üç Tellî Kopuzu (Treble), and 6. Üç Tellî Kopuzu (Treble). The notation uses vertical stems with horizontal dashes to indicate bow direction, and the music is in common time.

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

The musical score consists of five staves of music for three bowed zithers (Üç Telli Kopuzu). The notation is in G clef, common time. The music is divided into measures by vertical bar lines. The first four staves contain full measures of notes, while the fifth staff begins with a partial measure and ends with a single note. The notes are represented by vertical stems with horizontal dashes indicating pitch and duration. The music is primarily composed of eighth-note patterns.

VII. BÖLÜM

Ramazan Güngör'den Derlenen Sözlü Ezgiler: Ramazan Güngör'den derleme çalışması yaparken çaldığı ezgilere genellikle isim vermediğini tespit ettilik. "Çaldığın bu ezginin adı ne?" sorusuna ise, "Eskilerden bir zeybek", "Kopuz zeybegi" veya "Eskilerden bir türkü" cevabını vermiştür.

Bugün sağlık nedeni ile çaldığı sözlü ezgilerin sözünü zor söylediği, fakat eskiden (sağlıklı durumunun iyi olduğu dönemlerde) çalıldığı ezgilerin sözlerini de söylediği tespitlerimiz arasındadır. Radyo repertuarında ve eski adı ile "Millî Folklor Araştırma Dağıtı (MİFAD)" yeni adı ile Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Halk Kültürü Arşivinde Ramazan Güngör'den derlenen sözlü türküler mevcuttur.

İşte sizin üzerine Ramazan Güngör, bize üç telli kopuzu ile yöresinde söylenen veya kendisine ait olan türkülerden çalıp söyledi. Muğla yöresinde geçen bir olay üzerine yakından "Ayşem" adlı türkü ile kendisine ait olan "Üzüm aldım bai oldu" adlı türküyü üç telli kopuzu ile çalarken tek telden çalmayı ve eşlik seslerini mümkün olduğunda az kullanmayı tercih ettiğini gördük. Bu özellik sözlerini söylediğim bir çok ezgiye görümektedir.

"Üzüm aldım bai oldu" adlı ve kendisine ait olan türkünün hikayesini sorduğumuzda, gerçekle türkide geçen olayların olmadığını ve olduğunu varsayıarak bu türküyü çalıp söylemini öğrendik.

Bu türkünün hikayesini şöyle anlattı:

-Dayının gızını istediyorum da, dayım gızını hisseder, akrabadır, yakın akrabadan giz almak olmaz diye vermiyor.

Gizin gönü var da, yengemin de var. Fakat giz babasının sözüne bakıyor. Yani öyle olmuyor da, öyle oluyor.

-Diyorum ki:

Üzüm aldım bai oldu
Yüce dağlar yol oldu
Yenge gizine söyle
Hapis damı zor oldu.

-Hani vermiyorlar ya...? Alıp götürüyorum, cezaevine düşüyorum.

Yenge gizme söyle
Hapis damı zor oldu

-Diyorum,

-Hapisten bi kaçıyorum

Ötelim yar ölelim
Dağlara zeybek olalım
Dağları karakol basmış
İnelim teslim olalım

İndim dereye durdum
Çifte güvercin vurdum
Yenge gizine söyle
Kendime uygun yar bildüm" (Örnek nota 17).

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

ÖLELİM YAR

(Üzüm Aldım Bal Oldu)

Ezgi No: 17

B = 92

Ö le lim yar s le lim a man
ö le lim yar ö le lim a man
Dag la ra zey bek o la len
Dag la ra zey bek o la len
Suz
Dag la n ga ra gol bas meq dor lim
Dag la n ga ra gol bas meq dor a man
l ne lim les lim o la lim
l ne lim les lim o la lim

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

The musical score consists of eight staves of music. The first staff is for the Saz (a bowed string instrument), indicated by a label "Saz" below the staff. The subsequent seven staves are for the Üç Tellî Kopuzu (Three-String Bagpipes), indicated by a label "Üç tellî kopuzu" below the first staff. The lyrics are written below the notes in a traditional Turkish calligraphic font.

Saz Part:

Ü züm al dim bel el du a man

Üç Tellî Kopuzu Part:

Ü züm al dim bel el du a man Yü ce dag lar
yol ol du Yü cm de dag lar yol ol du

Yen ge le zi na soy le a man
Yen ge le zi na soy le a man

Ha pis da mi zor ol du Ha pis de
da m zor ol du

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

AYŞEM

Ezgi No: 18

 $\text{♩} = 60$

Ha - zo Be - kır ka - nı
kō lum dan tut du
Me met A - llı e - fe
ka - ma yı - sok lu

RAMAZAN GÜNGÖR ve ÜÇ TELLİ KOPUZU

Aman Aysem Aysem
Ay sem, Ay, güm

ma sa, ba sem, da

a yr di lar, ya rim, den

On ye cl ya güm, da

Haci Bekir kamu
Kolumdan tuttu
Mehmet Ali Dile
Kamuya soktu

Mugushane önlände
Hali dokunur
Mugla mapushanesinde
Isumm okunur

NAKABAT

Aman Aysem Aysem
Mana bayenda
Ayerdilar yarimden
Oynedi yesinda

NAKABAT

Sibleyin aneme
Cisiler yakmasin
Ogulum dener diye
Yola balmasan.

NAKABAT

KULLANILAN İŞARETLERİN ANLAM VE AÇIKLAMALARI

- (*) : Ana ezgi, mutlaka basılması (çalınması) gereken sesler.
- (+) : Akorda tınlayan sesler (şeflik sesleri).
- (v) : Tezeneyi veya elini yukarıdan aşağıya doğru Herek çalınacak.
- (r) : Tezeneyi veya elini aşağıdan yukarıya doğru çekerek çalınacak.
- (;) : Tezeney veya el, tellerin arasından geçip olerek (tarasarak) çalınacak.
- : Parmak teli çekirerek çkanılması gereken sesler.
- : Tezenesiz parmak çarpması ile çkanılacak (tınlatılacak) sesler.
- (z) : Ezgi çalan elin, ilgili parmağı teli çekirerek çkanılacak sesler.
- (+) : Baş parmak.
- (1) : İşaret parmağı.
- (2) : Orta parmak.
- (3) : Yüzük parmağı.
- (4) : Küçük parmak.
- (0) : Boş tel.
- (-) : İlgili telde ses yok.
- (;) : Alt ve orta tele işaret parmağı ile basılacak, üst tel boşta tınlayacak.
- (;) : Üst tele baş parmak ile basılacak, orta tele yüzük parmağı ile basılacak, alt tele boşta tınlayacak.
- (K) : Karar sesi.
- (Y.K) : Yanın karar sesleri.
- (Ü.T) : Üst tel.
- (O.T) : Ortal tel.
- (A.T) : Alt tel.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1. BARTOK, Bela : Turkish Folk Music Asia Minor. Princeton University Press, c.1976
2. ÇEVİK, Doğanay : Konu ile ilgili kameraman Doğanay Çevik'in çektiği fotoğraf ve video filmler, Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Halk Kültürü Arşivinde, F.91.0157 den F.91.0192 arası ve B.V.B.90.0081, 90.0082, 90.0083 numaralarda bulunmaktadır.
3. ÇİNE, Hamit : Üç Telli Bağlama.
4. EKİCİ, Savaş : Konu ile ilgili ses bantları, Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Halk Kültürü Arşivinde, B.90.0222, B.90.0223, B.90.0224, B.90.0225, B.90.0226, B.90.0227, B.90.0228 numaralarda bulunmaktadır.
5. KAYMAK, Mansur : Konu ile ilgili ses bantları, Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Halk Kültürü Arşivinde, B.80.0018, B.80.0019, B.80.0020, B.80.0021, B.80.0022 numaralarda bulunmaktadır.
6. PİCKEN, Laurence : Folk Musical Instruments Of Turkey. Oxford University Press, New York Toronto, London, 1975 s.685
7. SARISÖZEN, Muzaffer : Türk Halk Müziği Usulleri, Resimli Posta Matbaası Ltd. Şirketi, Ankara, 1962 s.120